

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Svmma Sive Compendium Eorum, quæ in foro magis practicabilia, continentur hac Par. III de Legitima, & Trebellianica, aliisque Detractionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

S U M M A S I V E C O M P E N D I U M

Eorum, quæ in foro magis practicabilia, continentur Par. III. de
Legitima, & Trebellianica, aliisque Detractionibus.

INDEX RUBRICARUM.

I.

Quo jure introducta sit legitima, & an per legem
positivam tolli possit, & quibus debita sit. a num.
1. ad 17.

II.

Quantasit legitima; Et de modo calculandi assem,
ex quo est detrahenda. a num. 18. ad 30.

III.

Quomodo legitima relinqui debeat, & in quibus
bonis; Et an pro ea debeantur fructus, vel usura.
a num. 31. ad 37.

IV.

De prohibitionibus, ac oneribus, quæ legitimæ ad-
jiciantur, an & quando subsistant, vel acceptata
censeantur. a num. 38. ad 43.

V.

An, & quando legitima amittatur ob non confe-
ctum inventarium, sive quando licite denegari
valeat, vel è converso etiam in vita petatur. ann.
44. ad 48.

VI.

De imputationibus, quæ in legitimam fiant. a num.
49. ad 51.

VII.

De legitimæ solutione, vel consumptione, ac de
alienationibus, aliisque consumptionibus ad eam
referendis. a num. 58. ad 59.

VIII.

De transmissione legitimæ ad hæredes, vel credito-
res; Ac de judicialibus remediis pro ejus asse-
quitione competentibus, aliisque ad materiam
pertinentibus. a num. 60. ad 64.

IX.

De trebellianica. a num. 65. ad 71.

X.

De falcidia. a num. 72. ad 73.

XI.

De melioramentis. num. 74.

XII.

De aliis detractionibus accidentalibus. n. 75. & 76.

S U M M A R I U M.

- 1 **D**E obligatione parentum alendi liberos, & quomodo.
- 2 Ex hac obligatione prodiit altera delinquendi legitimam.
- 3 Quod legitima sit de jure positivo, & quare dicatur de jure nature.
- 4 Legitima per Statuta potest minui, vel etiam tolli in totum.
- 5 Debita est solum liberis legitimis. & naturalibus.
- 6 Deditur etiam filiis divitibus, ac aliunde provis.

- 7 Tam masculis, quam feminis sublata sexus differe-
rentia.
- 8 Conclusio de qua num. 5. precedit quoad patrem, &
parentes lateris paterni, non autem quoad ma-
trem, & quando ista quoque non teneatur ad
legitimam.
- 9 An & quando legitima debeatur filiis legitimis
per rescriptum.
- 10 In legitimatis per subsequens matrimonium pre-
cedit conclusio, de qua num. 5.
- 11 Quid de adoptivis remissive.
- 12 Parentibus quoque per liberos debita est legitima
& quomodo.
- 13 Si quis habet parentes, & liberos, erga liber-
tantum est obligatio.
- 14 Quod alimenta parentibus potius, quam liberis
debeantur.
- 15 An filiorum illegitimorum, vel legitimorum
legatio sit erga parentes circa legitimam.
- 16 Fratribus non debetur legitima, nisi iure per
instituta.
- 17 Legitima debita parentibus dicitur quoque de
natura, ut illa liberorum.

II.

- 18 Est rursus intra certum numerum, & ultra
missa, in fratre autem quarta.
- 19 Quomodo debeatur nepotibus ex filiis prede-
cessoris.
- 20 De modo numerandi filios de jure communi, ad
adsum incapaces, vel exheredati.
- 21 An & quando summa à Statuto exclusa faciat
numerum, & partem, distinguitur.
- 22 Legitima potest per Statutum etiam augeri, dicitur
casus.
- 23 Est quota ejus, quod remanet, detracto ere alieno
vero, non autem confessorio tantum.
- 24 Quid ubi adsint debita incerta, vel illiquida, & ob-
scura.
- 25 In calculo assis veniunt etiam distracta in vitia
causa lucrativa.
- 26 Sub nomine causa lucrativa venit etiam debita
solum confessorum.
- 27 Dotes constituta filiabus augent assem, & veniunt
in calculo.
- 28 Quando secus.
- 29 De augmento, vel decremento intermedio, cum
lucro, vel damno cedat.
- 30 An veniant in calculo assis bona aliena de quibus
parens habet jus disponendi.

III.

- 31 Legitima debet relinqui titulo honorabilis institutio-
nis, alias testamentum corrumpit.
- 32 Fallit in militibus, & in clericis.
- 33 Sed clausula salutare subtrahit testamentum pro-
re fideicommissi.

- 34 In isto casu filii non detrahunt duas quartas.
 35 An debeat constare quod clausula adjecta sint de voluntate testatoris.
 36 Legitima debita est in corporibus non autem in pecunia, vel mobilibus, aut usufructu, tam descendentibus, quam ascendentibus, quod declaratur.
 37 Fructus pro legitima, quando, & quomodo debeantur.

IV.

- 38 Super legitima, vel dote ejus loco succedente, non imponuntur onera.
 39 Quando onus censetur acceptatum, dantur plures distinctiones, & de cautela Soccini, vel aquipollenti, ac de privilegio legitima circa mentionem specialem.
 40 Quid ubi filii fuerint presentes testamento.
 41 Vel ubi agatur de onere adjecto per actum inter vivos.
 42 Quando onera super legitima dicantur favorabilia, ut sublineantur, presertim in casu delicti.
 43 Et quid in substitutione reciproca.

V.

- 44 Legitima negatur ex causis ingratitude in exheredatione permittentibus.
 45 An id restrictum sit ad causas in jure expressas, vel ex aliis presertim ex causa delicti in exclusionem fisci.
 46 De Statu tollentibus legitimam profertibus in Religione.
 47 An amittatur ob non confectum inventarium, & de effectibus non amissionis.
 48 Non datur legitima in bonis viventis, sed an fisco pro delicto filii eam petat.

VI.

- 49 Quod obtinetur per ultimam voluntatem parentis imputatur, secus autem quod inter vivos.
 50 Declaratur ista regula generalis presertim in feudis, & officiis, & majoratibus, & alii datis, vel debitis solutis, & quomodo in materia procedendum sit.
 51 De imputatione dotis data si tabus, vel donationis contemplatione matrimonii.

VII.

- 52 Quod frequentes sint quaestiones super solutione, vel consumptione legitime, aliarumque detractionum occasione fideicommissorum.
 53 De distinctione, cum qua istae quaestiones deciduntur inter successores universalem, & particularem, aliosque casus.
 54 Primo alienata censetur electa in causam legitimam, & quando.
 55 Vis est in tempore, de quo constare debet, quando alienatio facta sit.
 56 Quales actus veniant sub nomine alienationum ad hunc effectum, & presertim impositio census, vel receptio necessaria.
 57 Quomodo ista materia practicanda sit.
 58 Quid de mobilibus, vel juribus vitalitiis.
 59 Et quid de fructibus.

VIII.

- 60 Legitima transmittitur ad haeredes, sed non ad fiscum panalem.
 61 An transmittatur jus rejiciendi onus a legitima.
 62 An creditores jus habeant in legitima delata, & non agnita.
 63 An pro legitima competat via executiva.
 64 De aliis ad materiam legitimam remissivis.

IX.

- 65 De differentiis inter legitimam, & trebellianicam, atque ita de pluribus ad trebellianicam materiam.
 66 Trebellianica an possit prohiberi filiis primis gradus.
 67 Etiam tacita prohibitio attenditur, & quando adesse dicatur.
 68 Liberi detrahunt trebellianicam non prohibitam, quamvis obtineant legitimam.
 69 De privilegio Ecclesiae, vel pia causa circa trebellianicam, & falcidiam, & quid in concursu alterius pia causa.
 70 Extraneus haeres imputat fructus in trebellianicam, & an alienatio facta ante perceptionem fructuum imputetur.
 71 In trebellianica procedunt ea omnia, quae de praesumpta consumptione, vel de non amissione ob defectum inventarii, ac alia, dicta sunt in legitima.

X.

- 72 Quae dicuntur de trebellianica, regulariter in omnibus procedunt in falcidia praeterquam in amissione ob defectum inventarii.
 73 An falcidia debeatur integra de legatis non privilegiatis, etiam pro privilegiatis.

XI.

- 74 De materia detractionis melioramentorum.

XII.

- 75 De detractionis accidentalibus presertim eris alieni soluti, de differentia inter legales, & accidentales, seu consistentes in quota, vel quantitate.
 76 De aliis ad materiam detractionum accidentalium.

I.

Quo jure introducta sit legitima; Et an per legem positivam tolli possit, & quibus debita sit.

Natura (in brutis quoque ita docente), parentibus inlitam esse obligationem, filios alendi, quousque in imbecillitate existentes, sibi victum comparare non possint; Ex hoc instinctu, mota lex civilis, hanc obligationem, humano generi, atque rationalibus animalibus injunxit, cum eadem subsidii qualitate, quousque filii se ipsos, cum labore, vel industria alere valeant, non tamen ad praefixos naturalis necessitatis limites sed ad illos congruentiae se restringendo tale onus inter matrem, & patrem dividendo, ut prima lactis tantum triennialis incumbat obligatio, Alterius autem indefinita sit, donec indigentia exigit; Eodem onere ad ultiores mediatos parentes extenso, si ab immediatis, ob mortem, vel inopiam expleri non valeat.

Hujus vero oneris loco, in bonis morientis patris, vel matris, alteriusve parentis, qui immediatus censetur, lex civilis legitimam de necessitate relinquenda obligationem introduxit; Indeque manat Juristarum assumptum, ut ex naturali jure, istud onus manet, ex eo scilicet naturae impulsu, quem lex civilis ad id statuendum habuit, quae verior sententia doceat, ut ipsius legis civilis, tam in substantia, quam in quota, vel modo, inventum seu beneficium sit.

Atque hinc in foro magis recepta propositio descendit, ut per leges municipales, ea moderari, vel diminui, sive omnino tolli valeat, prout Statutorum, quae foeminas, earumque descendentes excludunt, recepta praxis docet; Id etenim legi positivae

De LUCA
de
flamentis
et eat.

CVI
9

positiva non concederetur, si lex natura decerneret, cui humana potestas non derogat. *disc. 1. cum plurib. seqq. & disc. 10.*

Illudque potissimum argumentum est, ut legitimæ substantia, positivæ juris beneficium, vel inventum sit, quod iis tantum liberis debeatur, quos eadem lex positiva, verè, ac propriè legitimos reputat, non autem illegitimis, cum quibus idem, & coequalis est instinctus naturæ, quæ has distinctiones non agnoscit; Ac etiam quia (ut præmissum est), ea naturalis alendi obligatio, cujus loco subrogata esse legitimam, Juristæ dicunt, ergà imbecilles, ac indigentes subsidiaria solum est, ista verò legitimæ, indefinita est, etiam ergà divites, benèque aliundè provisio.

Legitimorum quoque differentiam, antiqua lex civilis induxit, inter masculos, & fœminas, quam natura non facit, quamvis eadem civilis lex novissima, sexus, ac agnationis, & cognationis differentia sublata, omnibus liberis, qui verè legitimi sint, neque infectæ radicis vitium habeant, legitimam deferat.

Eandem legitimorū, vel illegitimorum differentiam, in patre, aliisque paterni lateris parentibus tantum lex statuit, non autem in matre, aliisque materni lateris parentibus, quorum indefinita est obligatio, sive legitimi sint, sive illegitimi; Nisi de matre illustri agatur, quæ filios legitimos habeat, ipsique illegitimi, juxta legis civilis rigores, spurii censentur, sive de filiis ex damnato punibili coitu susceptis.

Eis verò, quos sic legitimos lex fingit, quamvis natura illegitimi sint, quia nempe ex Principis, vel Magistratus ad id potestatem habentis beneficio legitimatōnis natalibus restituti sint, (quosvè legitimatos per rescriptum vulgò dicimus), lex eandem legitimam defert, quorum ad eam pura, & ampla sit legitimatio, de ipsius parentis assensu per inferiorem Magistratum concessa, vel sine eo per supremum Principem, cui tollendi jus tertii, ac legibus, dispensandi sit potestas, ut in omnibus verè legitimorum jure habendi sint.

Ubi verò legitimatio, clausula præservativa juriū ab intestato venientium, expressè munita sit, vel per legem subintelligi debeat, ut Pii IV. Apostolica Constitutio statuit; Tunc quamvis ex magis communi, receptoque sensu, ista quoque vera legitimatio sit, non autem dispensatio, (ut aliorum minus communis opinio credit), non tamen necessarium est jus legitimæ, sed voluntarium, quatenus nempe ita eam relinquere patri placeat, ideoque ab invito peti non valet, neque contratabulandi testamentum jus competit. *disc. 12.*

Illis verò, quos illegitimè natos, per subsequens matrimonium, legitimos lex reputat, ea omnia congruunt, quæ de verè legitimis dicta sunt, cum data, validi, ac legitimi matrimonii potentia de tempore procreationis, lex ad illud tempus subsequutum matrimonium retrahat, perinde ac si ex tunc sequutum esset.

Adoptivorum, sive arrogatorum usus, qui apud antiquos Romanos nimium frequens erat, hodie penè abolitus, nimiumque rarus est; Vel si est, eam habere non solet formam, quam tunc praxis dabat, ut legitimæ, vel contratabulationis jus produceret, ideoque foris, in adoptivis legitimæ quaestiones non audit, illæque scholarum exercitiū remanent.

Liberorum quoque è converso, ergà parentes, eadem vicissitudinaria est obligatio, filiorum scilicet ergà utrumque parentem immediatum; Hisque

non extantibus, ergà eos mediatos, qui sublimi medio, immediati sunt; Quatenus tamen ex legitimæ causa, eodem modo, quo regulatur intestatus successio, parentibus exclusis.

Idque etiam comprobatur, ut juris civilis hoc inventum sit, non autem naturæ; Minusque vera, omnimoda sit alimentorum subrogatio, cum probabilior, magisque recepta sententia sit, ut in alimentis, parentum potius, quàm liberorum, sit conditio melior, ob duplex naturæ, atque gratitudinis vel antidotalis obligationis vinculum; Quamvis de facto contrarium praxis doceat, ut ob proprios filios, de parentum excoꝛiatione, homines solliciti sint.

Ista verò liberorum obligatio, ergà patrem, aliosque paterni lateris ascendentes, eandem legitimatōnis qualitatem exigit, ut in casu converso, est illa patris, aliorumque hujus lateris parentum ergà filios. Ea solum cadente quaestione, in qua opinio diverfitas habetur, quoties de legitimatōnis agatur, vicissitudinarium sit jus, quia nempe legitimatōnis talis, ut ergà filios hoc onus in patre producat, eadem è converso dicendum sit, ob eam differentiationem, quod filius innocens, pater autem in hac illegitima susceptione reputatur; Ac etiam quia pater, legitimatōnem in sui præjudicium obtinere potest, non autem, ut lucrum exinde accipiat.

In matre autem, aliisque materni lateris ascendentes, idem jus vicissitudinarium quod regulatur in successione attenditur, intrare videtur.

Fratribus nulla debita est legitimatio, nisi quando turpis personæ institutio per fratrem facta sit, ut *testamen. disc. 61.*

Quamvis autem inter liberos, ac parentes, ut opinio discrimen constituat, ut primis ex jure natura legitima debita sit, non autem aliis, exinde ad plures inferatur effectus; Verior tamen, magisque recepta est diversa sententia, ut idem sit liberorum, ac parentum jus, quod verè positivum, natura tamen, impropiè, ac spectato naturali impulsu, vel instinctu dicitur, ideoque eadem sit utriusque generis conditio *disc. 10.*

II.

Quanta sit legitima; Et de modo calculandis assensu, quo est detrahenda.

Quotitativa est portio per jus antiquum in quædrante, per novum autem constituta in tertio assis, quod (ære alieno detracto, non autem legati de tempore mortis remanet, ubi filiorum numerus, quaternarium non excedat; Ubi verò plures esse contingat, est in semisse, quem non excedit, quilibet cunquæ sit eorum numerus, per capita attendendus, matrimoniorum diverfitate non curata, et quibus suscepti fuerint; Fratrum autem in antiqua quota remanet, ubi ob turpis personæ institutionem, ea iure.

Nepotum verò computatio, qui ex filio prædefuncto sunt, aliorum filiorum, vel nepotum ex eadem concursu cessante, in capita quoque faciendæ est; Ubi verò de nepotum ex filio prædefuncto concursu agatur, cum altero filio primigradus, tunc in stirpes sit numeratio, ut scilicet nepotes quotquot sint, unicam defecti parentis personam constituent. Disto autem concursu, vel representationis necessitate cessante, si concursus sit inter solos nepotes ex pluribus filiis prædefunctis; Quamvis generales patris regulæ, ac rationes numerationem in capita exte-

gere videantur; Quia verò in contrarium legem claram habemus, ut in stirpes ea fiat, tantaque sit portio unius ex uno, quanta plurimum ex altero, parentum personis attentis; Hinc proinde, legem servare oportet. *disc. 8.*

Planus igitur hic numerandi modus est, ubi omnium liberorum, quibus hoc legitimæ jus competit, eadem sit illam obtinendi potestas, & voluntas; Quæstiones autem, (juris communis dispositione solum attendita), super hoc numerandi modo cadunt, ubi ad sint filii professi in Religione, quæ in communi quoque sit incapax, seu exheredati, vel quod aliàs per realem exclusionem, pro non extantibus habendi sint, quod inter ea, quæ in foro particulariter agere occasio dedit, non contingit, ideoque apud tractantes materiam videndum est.

Frequentes autem quæstiones, foras audit in locis, in quibus vigeant Statuta fœminarum exclusivæ, quæ in Italia potissimum adeò frequentia sunt, an scilicet fœminæ exclusæ, faciant numerum & quatenus illum faciant, an, & cujus favore partem faciant.

Quamvis autem nimium involuta sit materia, ob Scribentium sensus varios; Ab ea tamen distinctione verus decisio pendet, an Statutum extraneam faciat fœminam, cujus dos ab eodem Statuto demandata, loco legitimæ non succedat; Vel è converso reineat fuitatem, ideoque dos legitimæ subrogata sit; Ut hoc secundo casu faciat numerum, atque ex ejus parte dos detrahatur, quatenus eam constituere oporteat, reliquum verò, juxta unam sententiam, commodo hæreditatis parentis cedat; Juxta verò alteram commodo masculorum excludendum, ut in sua sede, super parte quidem, non autem super numero cadente quæstione.

In prioribus autem casu, in quo extraneæ reputetur, ac propterea dos loco legitimæ non succedat, facit, vel non faciat numerum, prout masculis excludentibus magis expediat, quatenus tamen ipsi in una, vel altera electione concordent.

Eis verò discordantibus, potior est conditio eorum, qui eligant id quod magis utile sit filiis, uti filiis, neglecto sensu eorum, qui hæreditario potius, quam filiali nomine, vel jure contrarium petant.

In concursu autem filiorum ex pluribus matrimoniis; Ubi de matris, vel ascendentis lineæ maternæ successione agatur, adeò ut in masculis unius matrimonii non urgeat illa ratio agnationis quæ causæ est exclusionis, planum est fœminarum numero locum esse ad juris communis limites, ut potè extracsum Statuti; Cadente quæstione circa partem, an scilicet sibi ipsi fœmina exclusæ eam faciat, vel potius germano fratri ejus portio accrescat; Idque sub non modica est ambiguitate, probabilior autem censetur hæc pars posterior, ut germano fratri, cui Statuti exclusivæ ratio congruat, portio fœminæ exclusæ accrescat.

Istaque omnia cum præsupposito, ut firma sit statutaria dispositio, quæ fœminam extraneam faciat, secus autem si eam tollat voluntas parentis, qui potest eam fuitati restituere, nulla ea dente quæstione potestatis, quæ solum est voluntatis. *de his omnibus à disc. 1. ad 7.*

Sicuti autem per Statuta, aliasque leges municipales eorum, qui ad id sufficientem habeant potestatem, legitimæ minui, quinimo in totum adimi potest; Ità è converso augeri; Ideoque ubi filiorum necessaria successio, in tota, vel in majori quora demandata sit, ut præsertim pro frequentiori contingenti in dote materna praxis docet, totum id, quod

Card. de Luca P. III. de Legit.

hæc necessaria successio importat, adauctæ legitimæ naturam sortiri dicitur, atque de consequenti, voluntario gravamini non subjacet. *ut. de dote disc. 103. cum seqq.*

In assis autem hæreditarii calculo, ex quo legitima detrahenda est, æris alieni, ex causa onerosa, & vera, non autem solum confessata, detractio prius faciendi venit; ejus verò quod remanet, quota superius expressa pro legitima debetur, nulla in muliere, dotalium, vel extradotalium distinctione admittitur.

Quæstione cadente, super eo ære alieno, quod incertum, vel illiquidum sit, an illud quoque prius detrahi debeat, ut æquivalentia bona quousque liquidatio sequatur, peaces hæredem remaneant, cum obligatione refundendi iis, quibus legitima debita est, postquam indebitum detectum sit; Vel potius totius, quod superest, cum hoc onere, congruisque cautionibus, repartitio faciendi sit; Illaque posterior pars est probabilior.

Pro extantibus verò habenda sunt ea bona, vel jura, quæ inter vivos, etiam cum subsequente traditione ex donatione, aliave lucrativa causa, distracta sint, ideoque sub calculo veniant pro impinguatione quotæ, quæ tamen ex restantibus bonis detrahenda est, non autem ex jam distractis; Nisi quatenus subsidii ratio exigat, quia nempe extantia non sufficient, vel deteriora sint, adeò ut debita æqualitati, seu proportioni per legem requisitæ, non remanserit consultum, ne aliàs ex deterioribus, ac infructiferis, legitimam accipere oporteat.

Sub causæ lucrativæ nomine, vel specie, illud æs alienum quoque venit, quod soli confessioni, absque alio adminiculorum fomento innixum sit, adeò ut probabilis cadat suspicio fraudis, quæ ita legi fieret.

Ac etiam dotes, quæ filiabus datae sint, in eodem calculo veniunt, cum respectu mulieris, cui dos tradita, vel constituta sit, lucrativa causa doti inefficentur, neque aliorum filiarum dotes, aliorum filiorum legitimam debeant minueri. *De his circa calculum disc. 19.*

Nisi de illis agatur dōtib; quæ fœminis exclusis, tanquam extraneis constituendæ sint, ubi masculi excludentes eas non numerari eligant, cum tunc æris alieni naturam habeant, ideoque prius detrahendæ sint. *disc. 7.*

Augmenti, verò, vel decrementi casus, qui inter mortem ejus, qui legitimæ debitor existat, ac detractionem contingat, quæstio est, cujus commodo, vel incommodo cedat, atque non modica dignoscitur Juristarum pugna; Probabilius verò est, ut ubi casus, vel temporis effectus esset, legitimam augeat, vel minuat, cum ea quotitativa portio sit, atque æqualis lucris, ac damni alea sit, secus autem ubi culpa, vel industria hæredis id referendum sit. *disc. 15.*

Ea verò bona, de quibus ex alieno judicio, defunctus legitimæ debitor, disponat, in ejus assis calculo veniant, de quibus libertatem disponendi habeat absque aliqua præcisa necessitate, vel restrictione, secus autem hæc accidente. *disc. 26.*

III.

Quomodo legitimæ relinqui debeat, & in quibus bonis; Et an pro ea debeantur fructus, vel usura.

Honorabili titulo institutionis, ex jure novissimo, (resecta liberorum, ac parentum, seu descendentium, ac ascendentium distinctione) receptum est ut legitimæ relinqui debeat, atque aliàs hujus honorabilis tituli omisso, testamentum quærelæ

Q

De LUCA
de
stamentis
et cat.
CVI
9

32 relâ inofficiosi subiciat, Militibus exceptis; Ad quorum instar, clericis quoque in cœlesti militia certantibus idem competere, una fortè magis recepta opinio credit, *tit. de testam. disc. 21.*

33 Rari verò sunt casus, in quibus forensis praxis hanc inofficiositatem doceat, ob salutare clausulas in testamentis de communi stylo adjici solitas, ob quas, converso testamento in codicillos, vel in fideicommissum, idem est effectus, ut ille qui talem querelam intentat, sola legitima contentus, reliquum jure fideicommissi, hæredi scripto restituat. *dicto tit. de testam. disc. 67.*

34 Quamvis etenim in liberis, illud speciale sit, ut duplex legitima, ac trebellianicæ non prohibita detractio fieri valeat, ubi per fideicommissum, parentis hæreditas restituenda sit; In conditionali tamen fideicommissio id procedit, in quo una detractio legitima illic post mortem fieri dicitur, altera verò trebellianicæ post restitutionis factum casum; Secus autem, ubi de hoc puro fideicommissio agatur, cum tunc, non nisi legitima detractio locus fiat. *eod. disc. 57. de testam. & pluries hoc tit.*

Adhuc tamen ex hoc jure directo, aliqua resultare solent commoda, circa illorum jurium, & actionum exercitium, quod directo, non autem obliquè hæredi lex concedit. *eod. disc. 57.*

35 An autem clausularum hunc effectum operantium adjectionem, ex testantis præcisa voluntate factam esse, extrinsecus constare debeat, aded ut hujusmodi probatione cessante, Notariorum stylo potius, quam voluntati testatoris referenda sit, ubi potissimè de idiotæ, vel de mulieris dispositione agatur, sub quaestione cadit; Probabilior autem sententia est, ut indefinitè eadem operatio clausulis præstari debeat, cum ad eas adjiciendas, Notarium à testante ex legis præsumptione rogatum esse dicendum sit. *dicto disc. 57. de testam.*

36 Cumque quotativa portio sit, de singulis proindè bonis hæreditariis, pro quota, seu virili, debita est atque (ut Juristæ dicunt), de qualibet gleba; Ideoque legitime debitor, (sublata pariter differentia inter descendentes, & ascendentes, quam una minus recepta opinio statuit,) eam in pecunia, vel in mobilibus, aliisve infructiferis, vel deterioribus bonis relinquere, vel assignare non potest.

Non tamen Judicis prudens arbitrium refrenatum est, ut ad singulorum bonorum scissuram vitandâ, sive ad aliquorum, qualicatorum bonorum unitatè in agnatione conservandâ, aliavà justa accedente causa, in aliqua inferiori bonorum specie, vel in pecunia, sive in mobilibus (refuso eo quod interest), legitimam assignet, vel assignationem à moriente factam substat; Ideoque propterea certam, ac generalem non recipit regulam, cuicumque casui applicabilem, sed ex prudenti Judicis arbitrio pro facti qualitate regulandol, decisionem recipit.

In usufructu propterea, vel fructibus, legitimam ejus creditor recipere non tenetur acceptet cum præservativa excessus id; Si verò, ejusdem usufructus justam æstimationem, ex ætate, aliisque circumstantiis regulandam, imputare debeat. *disc. 10. & 25.*

37 Fructuum cursus ex bonorum qualitate pendet; Ubi etenim bona stabilia fructifera, vel jura æquipollentia sint, fructus quoque pro quota, seu rata, tanquam domini sequela mora non desiderata, veniunt; Secus autem pro ea rata, quæ de pecuniis, vel debitorum nominibus, aliisque infructiferis bonis debita sit; Nisi ea concurrant, quæ cuilibet privato creditori quantitatis, usuras restaura-

tivas, lucri cessantis, vel damni emergentis detendant; Non quidem ex peculiari jure, vel privilegio legitime, sed ex jure cujuslibet indifferentis creditoris, quo deterior esse non debet creditor legitime. *eodem disc. 10. & 26. & de dote disc. 160. & sequen.*

Ubi verò ex morientis non improbatò judicio, vel ex insinuatò Judicis officio, sive arbitrio, legitime creditor, eam in pecunia, vel in bonis infructiferis accipere non recuset, vel cogatur, adhuc tamen pro ea rata, quam de jure ex fructibus afferri deberet, fructus quoque juris ministerio obtinere. Ad illorum recompenfatorum fructuum instar, quos lex ex æquitate decernit venditori, qui re, à pretio careat, cum in à implicita hæc venditio cultari diatur. *ibidem & tit. de usur. disc. 28. & 33.*

IV.

De prohibitionibus, ac oneribus, qua legitima accipiuntur, an & quando subsistant, vel acceptata censentur.

38 Certa, nimiumque plana est regula, claraque novissimi dispositioni innixa, ut legitima, prout ac liberè debita sit, ideoque onera, & conditiones non recipiat, quodque ubi adjiciantur, juris ministerio pro non scriptis haberi debeant, nullatenus in hoc legali, ac necessario debito, sit morientis testas; Quare disputationibus ansam præberent creditoris acceptatio, quando scilicet ista sequi dicatur, illius oneris vel conditionis, quæ adjecta sit; Idemque quod in legitima dispositum est, in dote (quæ legitima loco succedat,) quoque locum habere jam receptum est. *disc. 16. cum duobus sequ. & de dote disc. 90. & 115.*

Super hac vero acceptatione, distinctio est, ea deducatur ex sola hæreditatis additione in dispositionis, quæ talem prohibitionem continet, aded ut ita eadem dispositio in hac parte quoque approbata implicite censetur; Vel potius expressa, cum legitima speciali mentione, sit necessaria.

Isto etenim secundo casu, in quo acceptandi voluntas expressa sit, atque specifica, omnis cæsus quaestio, quæ in claris, ac expressis non datur; Nil error vel fallum præsuppositum; Aut consensu imperfectio; Aliavè, juris communis, vel municipalis infectio accedat, quæ actum vitiet, eumque infectum, sive lasivum, ac restitutionis in integrum beneficio dignum reputet.

Ubi verò tacite seu implicite acceptatio quaestio cadat; Alia tunc distinctio est, an illa adhibeatur cautela, quam vulgò pragmatici *Secus dicunt*, quia nempe per alternativam dispositio concepta sit, vel de legitima, vel de hæreditate, quæ majori quota, cum fideicommissi onere imposita gravata, ut unam vel alteram acceptare debeatur, quodque ubi legitimam liberam assequi velit, aliam non assumat dispositionem; Tunc etenim, hæreditatem agnoscendo, atque ita unum ex altera eligendo, implicita resultat oneris acceptatio etiam in legitima, quamvis ejus mentio specialiter non accedat.

Quaestione cadente super forma hujus effectus productiva, an ea præcisa esse debeat, eo modo quo per Juristas explicata est; Vel sufficiat, ut præquipollens adimpleatur, spectata potius voluntatis substantia, quam verborum formulis, idque detur probabilius, ut in sua sede.

Ista verò cautela non adhibita, prohibitionis quamvis

quamvis expresse, vel alterius præjudicialis oneris, aut conditionis acceptatio, ex testamenti approbatione generica, vel ex hereditatis agnitione non resultat, cum illud legitimæ peculiare sit privilegium, ut specificam exigat mentionem, neque aliàs ei præjudicatum censetur; Nisi facti circumstantiæ probent, ut de illa quoque actum, atque cogitatum sit, quamvis in verbis id expressum non sit. *De his omnibus disc. 17. & 18. & dicto disc. 90. & 155. de dat.*

Vel quod legitimæ creditor, testamenti confessioni præsens fuerit, eique consensum accommodaverit. *disc. 16.* Aut quod de dispositione per actum inter vivos agatur, onus annexum habente. *tit. de donat. disc. 1. & seqq.*

Illud autem onus à lege probatum est, quod in ipsius creditoris favorem potius, ejus sine spectato tendat; Puta quia minori ætate durante alienatio, vel administratio interdicitur; Sive quod adiciatur prohibitio usus fructus legalis, qui prohibitione cessante patri acquireretur; Aut quod substitutio in casu delicti, ad confiscationem excludendam, eam quoque capiat, cum & id, ob spem reintegrætionis, ipsius creditoris favori concernat, sive rationabile motivum habeat. *tit. de Regal. disc. 160. & hoc tit. disc. 13. & 14.*

Aliquibus opinantibus, ut reciproca substitutio inter ipsos filios legitimæ creditores, in ea quoque valida, firmaque sit, cum in præmorientis commodum tendere poterit, quatenus ejus superviventiæ dedisset casus, qui laxivus, ac præjudicialis dicendus non est, ubi æquè ad locrum, ac damnum se habere valeat; In praxi verò frequentius id receptum non videtur, usui tamen est deferendum.

V.

An, & quando legitima amittatur ob non consummationem mærimonium, sive quando licite denegari valeat, vel è converso etiam in vita parentis petatur.

EXIIS causis, ex quibus exhæredatio permessa est, vel alimenta denegare licet, planum est, legitimam negari posse, cum exhæredandi potestas eos percutiat, in quibus ob legitimæ debitum, institutionem lex præcipit; In excessu etenim voluntaria est dispositio.

Quæstione cadente, an ad quatuordecim ingrætitudinis causas in jure expressas, hæc facultas restricta sit, vel ex aliis quoque competat, quibus eadem, vel alia congruat probabilis ratio; Istaque opinio est verior, ut potissimè praxis docet, ubi ob gravia crimina commissa, vel committenda, ita disponatur; Quamvis etenim una sententia credat, ut in fraudem Fisci id fieri vetitum sit; Verior tamen, magisque recepta est altera, quot es hujus fraudis argumenta non urgeant, licet aliud rationale motivum non exprimat, ut potè in dubio præsumendum, clarius autem eo expresso. *dicto disc. 13. & 14. & tit. de Regal. disc. 160.*

An autem Religiosum statum profitentibus, lex municipalis, legitimam ex juris communis dispositione debitam, denegare, vel delatam auferre valeat, sub quæstione est, ex aliquibus decidenda distinctionibus, ac ponderationibus, de quibus in sua sede. *disc. 28.*

Per inventarii omissionem, ejusvè imperfectam, & defectivam, & si dolosam confessionem, sive bonorum hæreditariorum occultationem, legitimam non amitti, verior sententia credit, altera expressa, quæ contrarium tenet; Quamvis etenim hu-

Car. d. de Luca P. III. de Legit.

jus posterioris sequaces, inanem dicant priorem sententiam, ob eam obligationem, quæ (cessante inventarii beneficio,) incumbit in solidum de proprio, etiam ultra vires debita, & legata solvendi, Verius tamen est, ut id plerisque producat proficuos effectus; Tum favore ejusdem hæredis inventarii beneficio destituti, adversus universalem fideicommissarium, cujus respectu præfata solidi obligatio statuta non est, cum creditorum, ac legatariorum favore tantum id statutum sit; Tum etiam favore anteriorum, vel potiorum creditorum ejus, cui legitima debita sit, sive eorum, quibus distracta sint bona in hanc deductionem expresse, vel ex legis præsumptione electa, quamvis dicta solidi obligatio erga creditores, ac legatarios, vel fideicommissarios particulares adhuc vigeat. *disc. 24.*

Viventium legitima non datur, ideoque ejus respectu filius in bonis parentis, qui adhuc vivat, non habet cum incertum sit, an supervivere debeat, nisi imprudenter, vel fraudulenter parentis dissipationes Judicis officio locum præbeant, ut filiorum indemnitati consulatur.

Alicubi tamen, ex legibus peculiatibus, fiscus pro filii delicto, seu pœna, legitimam à parente adhuc vivo petit, quod nimiam exorbitantiam redolet, ideoque nimis circumspèctè ad praxim est deducendum. *disc. 14. & tit. de Regal. disc. 160. & de credito disc. 40.*

VI.

De imputationibus, quæ in legitimam fiunt.

Generales regulæ planæ sunt; Affirmativa nempe in ultimis voluntatibus, vel etiam in actibus inter vivos, qui à morte perfectionem recipiant; Negativa verò in actibus inter vivos, qui validè, ac perfectè ab initio dominii translationem importent; Quidquid enim filius, vel alter legitimæ creditor, ex parentis, vel alterius debitoris ultima voluntate, vel morte obtinet, in legitimam imputatur, secus autem in eo, quod per actum inter vivos jam perfectum, datum sit.

Plures verò limitationes Juristæ utrique regulæ tradunt, atque in eis pro consuetâ opinionum diversitate se involvunt, ubi præsertim de feudis vel de officiis cum parentis pecunia quæsitis agatur, aut de expensis studiorum, ac librorum, & graduum, seu nuptiarum, cum similibus, vel ubi de debitis pro filio solutis.

Verius autem est, ut dantis, vel disponentis expressa, vel conjecturata voluntas totum faciat, ideoque facti potius, quam juris quæstio est, quæ certam in omni causa regulam, seu limitationem non recipiat, sed pro singulorum casuum qualitate, ac circumstantiis decisionem expectat, cum ex eis, in una, & altera specie dispositionis, desumenda sit voluntas, quæ totum facit.

Generalitatibus autem pro consuetis hujusmodi voluntatis quæstionibus, attendendis in casu merè ambiguo, qui nimium rarus est; Sive pro argumentorum hinc inde colluctantium pondere, ut ea, quibus regula, vel præsumptio juris assiluit, minora sufficiant, ac aliis præponderent.

In actibus autem inter vivos, qui validè, ac perfectè suum effectum in vita jam operati sint, voluntas præcedens, vel instantanea pro imputatione attenditur; Secus autem si ex intervallo, postquam jam bona ex alio titulo quæsitæ sint.

Nimium verò operativa est verisimilitudo, quæ generaliter in quæstionibus voluntatis principatum

Q 2 inter

De LUCA
de
stantentis
et cat.
CVI
9

inter conjecturas, & argumenta obtinet; Atque imputandi voluntate accedente, in eo solum attendenda est, in quo datum in utilitatem verum sit, seu verti debeat; Non autem si debita inutiliter contracta, dissoluta sint, ad quæ filius cogi non possit; Sive ubi, quamvis verbali titulo donationis, vel alterius elargitionis accedat, in effectu importet onus, quod subducendum est, etiam illud, quod ex congruentia, vel honestate ferre oporteat, ut in primogeniis, ac majoratibus, vel dignitatibus, ac officiis contingit, ut in sua sede. *disc. 20. & seqq. & disc. 25. de hac materia imputationis.*

In dote præfertim, vel in donatione, ex causa matrimonii carnalis, vel spiritalis, frequentius ista imputationis quæstio cadit, in qua pariter totum, eodem modo quo supra volunras facit, quando expressa, vel conjecturalis adfit; Ea verò deficiente, ad eum in ambiguo, ex sola juris præsumptione, seu regula quæstionem decidere oporteat; Regula est pro imputatione, sive ab ipsomet parente legitime debitore, sive ab altero, ipsius parentis principali intuitu, & contemplatione, data sit; Nisi ad eum ejus constitutionem concipi contingat, ut perfectam inter vivos donationem ex alio motivo, quam legalis obligationis factam redolere, lex disponat; Idque pariter pro facti qualitate decidendum est, ideoque certam non recipit regulam cuiusque casui applicabilem. *sub tit. de dote, & sub tit. de herede ad materiam collationis, ac etiam hoc tit. loci proxime citat. & tit. de donat.*

VII.

De legitima solutione, vel consumptione, ac de alienationibus, aliisque consumptionibus ad eam referendis.

Omnia frequentius, istas foras audit quæstiones, occasione præfertim restitutionis bonorum parentis ex causa fideicommissi, cum hæredis gravati (cui jus legitime comperat), universales, vel singulares successores, de bonorum retentione, seu de valida distractione in hujus detractionis causam, adversus substitutum bona fideicommissaria vendicantem, objicere soleant; Sive è converso, ipsius gravati hæredes, vel creditores, adversus substitutum bona hereditaria possidentem, agere quandoque casus præbet; Potissimum verò in possessorii, ac privilegiatis judiciis, in quibus legitimi contradicitoris quæstio cadat.

Quamvis autem, ex opinionum, rerumque judicatarum varietate, materia involuta videatur; Eam tamen, eo modo quo possibile est, claram reddidisse visa est distinctio, implicite per seniores tradita, clarius autem per modernos explicata, inter successorem universalem ejus, cui legitima comperit, qui ejus personam repræsentet, suoque jure tantum veniat, ad eum ut omnia sibi obtent, quæ ipsimet principali legitime creditori obstarent de quorum genere tam hæredes, quam creditores reputantur; Illumque successorem particularem, cui ex titulo singulari, domini translatione facta sit per alienationem in causam legitime factam, vel quæ ad eam de jure referenda sit.

Priori siquidem casu, legitimi inventarii existentia, nimium proficua, & operativa est; Illo etenim aliorum bonorum negativam probante, donec de contrario doceatur, ejus inspectio in continenti probat consumptionis affirmativam, vel negativam, ideoque facti, & calculorum quæstio remanet.

Inventario autem non assistente, quia omnino

omissum, vel minus legitimum sit; Nisi de aliquibus constet aliis illicitis alienationibus, nil præjudicium cum inventarii omissione, legitime amissionem non causet, ut superius firmatum est; Ubi verò de aliis quibus etiam modicis alienationibus constet, ista præsumptionem inducit, quæ ex contentione præsumptionis legalis natura, vel operatione, intentionem fundat ejus, cui assistit, atque probationis, ac liquidationis onus in alterum transfundit.

Posteriori verò casu, in quo de tertio possessore titulo singulari domini translatio agatur, negligenti inventarii, existentia, vel omissionis distinctio, minusque aliquarum alienationum casu curam possessoris intentio fundata est pro non consumptione legitime, in cuius causam, alienationem referret, donec ab eo, qui jam præcedenter legitime consumptionem, vel solutionem allegat, id probetur. *de his distinctionibus totaque materia disc. 27. & 30. sub tit. fideicommissi.*

Quamvis etenim legitima, utpotè quotiens portio, de singulis bonis, vel corporibus debita. Exquadam tamen æquitate, quam foras receperat, quæ prius distracta sunt, integra ad istam causam referenda veniunt, ut alienatio sublineatur, ac solida sit; Nisi mala fides hujusmodi æquitatem excludat, quia nempe meliora distracta sint, debitaque proportio non intret. *d. disc. 25. & 30. ut proxime.*

Quia verò primæ alienationes in causam legitime cedunt, atque electæ censentur, ad excludendum delictum, quod aliis committeret qui eas facit; Hinc proinde vis est in tempore, ut posteriori conditio eorum, quibus prius bona alienata sunt ipsique tuti sint, quamvis postea gravatus alias fecerit alienationes, vel dispersiones; Ideoque onus est ejus, qui contra hujusmodi tertios agendo, vel accipiendo, alienationes infringere intendit, probare, quod post jam sequutam legitime consumptionem sequatur sint.

Sub alienationum autem nomine adhuc etiam, illæ tantum veniunt, quæ veræ, ac proprie sint, per actum formalis translationis dominii in alterum, non autem si improprie sint per solam hypothecam, seu pignus.

Quæstio cadente in constitutione census, quæ ob acceptam pecuniam, consignativus dicitur, ac veram, ac propriam importet alienationem hujus effectus productivam; Atque veriori opinione contenta, distinctio est inter fundum, super quo constitutus est, aliaque bona pro contractus obligantia obligata, ut prima bonorum species veniant non autem altera, cum isto posteriori casu impropria, & remota alienatio dicatur per solam hypothecam.

Minusque, sub veræ, ac propriæ alienationis nomine, veniunt illi actus, qui necessarii sunt potius quam voluntarii, ideoque non cadat ea ratio delicti, ad quod vitandum, lex primas alienationes in hanc detractionem refert, ut sunt bonorum, vel censuum, aliorumque jurium, retrovenditiones, quas ex legali, vel conventionali retractu facere oporteat, sive nominum debitorum exactiones, vel eorum, quæ servando, servari non possunt, distractiones, vel consumptiones.

Licet enim de iis, quæ ex ista necessaria causa, vel alienatione in hæredem obvenerint, rationes reddi debeant, eorumque debitor hæres existat, adeo ut ipsi, vel ejus successor legitime detractionem petenti exceptio doli, vel satisfactionis obstet. *in*

ius restituti, legitimam, pro rata, & proportione corporum obtineat, quod fieri posse receptum est, ne aliàs in pecunia legitimam recipere cogatur, ad quod non tenetur *l. proximo cit. & tit. de feud. disc. 19.* Nisi tamen id refert respectu tertii, cui quo postmodum vera alienatio facta sit, ut legitimæ consumptione per dictos actus necessarios adhuc non sequuta, in ejus causam alienatio referatur, idcoque firma maneat, nisi hypotheca pro acceptorum restitutione ante alienationem, bona in tertium translata afficiat.

compendiosa hæc reassumptio, ad ea tantum principaliter directa sit, de quibus in foro particulariter agere occasio dederit.

IX.

De Trebellianica.

Quotam pariter, eo modo quo legitima, ista detractio importat, facienda per primum hæredem, cui per fideicommissum, restitutionis hæreditatis onus junctum sit; In pluribus autem à legitima hæc detractio differt; Primò nempe circa prohibendi potestatem, quæ in ista, ut infra, indefinitè competit, in illa verò extrà certos casus limitatos, negatur; Secundò circa quotam, cum illa sit in tridente, vel respectivè pro filiorum numero in semissis illa verò, nulla majoris, vel minoris numeri ratione habita, semper est in quadrate, seu quarta parte; Tertio in assis hæreditarii calculo, cum pro legitimæ regulatione, solum æs alienum onerosum, & correlative, (de cujus veritate alias, quàm per confessionem constat) detrahatur, nulla ratione habita legatorum, quinimò eorum, quæ per donationem, vel ex alia lucrativa, & voluntaria causa in vita distracta sunt; In ista verò hæc omnia subducuntur, solumque detrahatur quota ejus, quod sub fideicommissi universalis restitutione venit; Et quartò, quod certis casibus, in istam fructus imputantur, quod in legitima negatur, cum aliis de quibus in ditursu.

Super prohibendi potestate, quoties de filiis primi gradus agatur, apud nostros majores, magna, nimumque involuta fuit quæstio, adeò dubia à plebisque reputata, ut Cæsarea determinatione digna judicata sit, ea tamen in aliis, qui ex dicto genere non essent, non negata; Verius autem, magisque in foro hodiè receptum est, ut indefinitè, in filiis etiam primi gradus hæc potestas competat, quodque ubi clara voluntas accedat, nulla in foro dignoscatur quæstio, inter scholasticos, & academicos, pro ingenii exercitio solum disputari solita. *disc. 32.*

Quia verò forus pariter jam recepit, ut tacita, seu conjecturata voluntas quoque ad id sufficiens reputetur, quæ stiones idcirco, quas desuper forus frequenter agit, facti, ac voluntatis potius quàm juris esse dignoscuntur, quando scilicet tales adesse dicantur conjecturæ, & circumstantiæ, quæ hanc suadeant voluntatem, nimum in hoc se involventibus Juristis, potissimè autem, an ex alienationis prohibitione, sive à verbis integritatem denotantibus id resultet, quando scilicet totam, vel integram hæreditatis, vel bonorum restitutionem fieri mandet, atque super his magnus dignoscitur opinionum conflictus.

Verius autem est, ut id certam, ac generalem regulam non recipiat, sed more aliarum voluntatis quæstionum, pro singulorum casuum qualitate, ac circumstantiis decidendum sit; Eam præ cæteris ponderando, an de filiis primi gradus, vel de aliis agatur, ut primo casu efficaciora desiderari debeant argumenta, ideoque superius insinuata potestatis quæstio hanc operetur effectum, ut difficiliorem reddat probationem, quæ potissimum ex moribus regionis, & qualitate bonorum, quibus divisio, vel scissura non congruat, regulanda videtur, eod. *disc. 32. & sub tit. de fideicom.*

Prohibitione autem cessante, liberis detractio legitimæ non præjudicat, quin extranei hæredis jure censendi, istam quoque detractioem obtineant,

Q 3

Discretè verò in omnibus præmissis casibus, ac distinctionibus, omnia hæc intelligenda sunt, pro Judicis prudenti, benèque regulato arbitrio ex facti qualitate, cum omnia ex nuda juris præsumptione manent, quæ contrariæ veritati, vel æquitati locum cedere debet.

Mobilium, seu vitalitiorum jurium, aliorumque ex tempore, vel usu consumptorum, vel peremptorum imputatio, ad effectum consumptionis, vel solutionis legitimæ, an, & quomodo faciendæ sit, varias recipit distinctiones in sua sede recensitas.

Fructuum quoque perceptio, contrà, vel præter defuncti judicium, an legitimæ consumptionem, vel solutionem, ipso jure, vel potius ope exceptionis, cuset, pariter varias recipit distinctiones in propria sede deductas.

VIII.

De transmissione legitimæ ad hæredes, vel creditores; At de judicialibus remediis competentibus; Aliisque ad materiam pertinentibus.

Jus consequendi legitimam in genere, ad hæredes quamvis extraneos, etiam ante agnitionem transmitti receptum est; Præterquam ubi de pœnali fisco cogatur, qui anomalus hæres per annihilationem dicitur, cum ad eum, juris non agniti transmissio non detur, quamvis ad hæredem sit transmissibile, nisi locorum leges, vel styli aliud sua deant. *tit. de Regal. disc. 160. & pluries sub tit. de credito, & hoc tit.*

An autem jus rejiciendi à legitima onera, & conditiones, ad hæredes transmittatur, non declarata ipsius principalis creditoris voluntate rejiciendi, sub quæstione est, in qua alicubi magis recepta est affirmativa, alibi verò negativa, ideoque locorum, vel Tribunalium styli est deferendum. *tit. de fideicom. & tit. de dote disc. 90.*

Ad creditores autem, an hoc jus transmittatur, sive an ipsomet legitimæ creditore vivente, atque agnoscere negligente, vel renuente, ejus creditoribus, jus, vel actio ad eam competat, sub quæstione est, in crediti, ac debiti materia peracta, cum ibi recensitis distinctionibus. *tit. de credito disc. 49. & disc. 137. & sequen.*

Processum executionum pro legitimæ assequutione competere, aliquorum est opinio, ex privilegio alimentorum, quorum loco ea subrogata est, ideoque eorum naturam sortiri debeat; Contrarium verò magis receptum est; Nisi ea legata fuerit, ideoque legatorum privilegium viæ executionis ei communicatum sit; Sive alia celeritatis ratio per limitationem regula pro facti qualitate id suadeat. *tit. de feud. disc. 19. & hoc tit. disc. 100.*

Pleraque autem in hac materia cadentia, in ejus absolutis, ac formalibus tractationibus habentur, cum ex his, quæ in omni materia protestata sunt, Card. de Luca P. III. de Legit.

De LUCA
de
flamentis
et cat.
CVI
9

68 ita (ut Jurista dicunt) duas detrahendo quartas, quoties tamen de conditionali fideicommissio agatur, secus autem ubi purum sit, sive a parente ita expressè junctum, sive ob quærelam in officiosi per clausulas salutares à lege subintellectum, ut superius insinuatum est.

69 Pia cause sublimitate favor, hanc prohibet detractionem; Quæstione cadente, an hoc privilegio locus fiat, ubi pia causa mediata sit, Sive ubi altera pia causa a quæ privilegiata, qua fideicommissio gravata sit, de hac detractione contendat, quasi quod ea privilegiorum conuassatio, quæ inter privilegiatos datur, generali regulæ locum aperiat; Verior autem est diversa opinio, ut adhuc privilegiū suam faciat operationem, nisi facti circumstantiæ, aliud ex interpretata morientis voluntate suadeant. *disc. 34.*

70 Extraneus hæres, in hanc detractionem fructus imputat, non autem laus; Contententibus Juristis, an hæc imputatio, ita ad suum initium retrahatur, ut ea sequuta, præcedentem inficiat alienationem, quæ in causam hujus detractionis, expressè, vel per legis operationem facta sit; Vel potius alienatione firma remanente favore illius, cui facta est, fideicommissariæ hereditati reintegrationis actio competat adversus gravatum; Probabilior autem prior opinio videtur. *disc. 33.*

71 Ea verò quæ de consumptione eum primis alienationibus, vel de imputatione in legitimam dicta sunt, huic etiam detractioni congruant; Idemque circa ejus amissionem, quam inventarii omisso non causet, cum ista sit detraçtio, quæ universalis fideicommissio, non autem particulari congruit, ideoque jus novissimum beneficii inventarii inductivum nil desuper statuit, cum solum particularis legatarii, vel fideicommissarii, favore falcidiæ prohibitionem inducat.

X.

De Falcidia.

72 **A** Trebellianica ad falcidiam regulariter arguere licitum est, ideoque omnia, quæ in ea insinuata sunt, in ista quoque eodem jure censenda sunt, potissimum circa piæ causæ privilegium; Vel circa consumptionem; Aut circa duplicem detractionem, quæ filiis conceditur; Ea notabili vigente differentia, quod inventarii omisso, istius amissionem causat, cum ita lex inventarii introductiva statuat. *eodem disc. 33. & 34.*

73 Quia verò in legatis, vel fideicommissis particularibus, frequentius, quam in fideicommissis universalibus, plurium diversorum generum personarum concursus dari solet, quarum aliqua à falcidiæ detractione sunt exemptæ, alia verò non; Cadit proinde quæstio, an integra hæc detraçtio, ex non privilegiatis, etiam pro legatis privilegiatis facienda sit, quod varios habet sensus, atque pro facti qualitate, ac verisimili intentione testantis est decidendum.

XI.

De Melioramentis.

74 **S**eparabilem melioramentorum nulla est quæstio, cum ea in meliorantis dominio perseverent, quamvis restituere oporteat ea bona, quæ illis occasionem dederunt; Nisi testatoris præceptum eorum detractionem prohibeat; Sive ex ipsius meliorantis destinatione, ita cum aliis bonis restitutioni

subiectis incorporata sint, ut inseparabilem naturam, seu qualitatem sortiantur, cum tunc inseparabilem jure censenda sint.

Ubi verò de inseparabilibus quæstio sit, eadem generalitates, quæ habentur in feudali, vel in emphyteutica materia, quando casus non culpa deolutionis, vel restitutionis agnato faciendæ sequatur, insinuata sunt, ad rem faciunt; Ac etiam quæ habentur in fideicommissorum sede.

Ut scilicet cessante præcepto detractionis prohibitivo, sive non accedente animo donandi, quod minus rescindendum sit, ad limites utilitatis rationis prohibentis locupletationem de alieno competentis prius culposi deteriorationibus, quarum reintegrationem cedere prius debet iudicatum, quod, an, & quale sit, facti potius, quam iuris est, ex facti qualitate, ac peritorum iudicio decidendum.

Super fructibus, quos pars meliorata producit, aliàs à rei statu antiquo non producendis, quæstio est, an domini, vel meliorantis esse debeant; Sicutque juris rigor eos melioranti denegat, acque domino refert, cum domini sequela sint, neque melioranti, qui æstimationis creditor in quantitate censetur, de jure congruant; Æquitas tamen contrarium magis recipit, ut meliorantis commoda cedere debeant.

Ordo iudicii quoque frequentiores in foro quæstiones producit, super competentia, vel incompetentia illius beneficii retentionis, quod æquitate debuit; Id autem à liquiditate, seu à celeri, vel tunc oppositione, ac probatione saltem in genere, declarationem recipit, cum pluribus distinctionibus, & declarationibus non de facili sub compendio cadentibus, ideoque in sua sede videndis.

Mala fides, de qua convinctur ille qui melioravit, hanc refectionem pro una magis rigorosa opinione admittit; Aliquibus poena temeritatis id respondentibus; Aliis verò præsumpta donationi, illi rationi lex magis assistit, ubi contraria non urgent argumenta hanc simplicem juris præsumptionem excludentia; ista verò præsumpta donatione excludenda, verius est, ut refectionis locus fiat ad limites insinuata rationis, vel æquitatis prohibentis locupletationem de alieno, cum æquitas canonica, favore privatorum non permittat poenas, quæ quod immoderata est excedant.

Super fructuum quoque ex re non meliorata perceptorum imputatione, vel compensatione cum melioramentis, quæstio est, quæ varias habet opiniones; Pro facti autem qualitate verius decidenda est, cum distinctionibus in sua sede deductis generaliter de hac materia melioramentorum *disc. 35.*

XII.

De aliis detractionibus accidentibus.

Praeter eas detractiones quæ in quota consistunt, ut sunt legitima, trebellianica, & falcidia, quibus legalium detractionum terminus congruit; Aliæ omnes in varia quantitate consistentes, accidentales dicuntur; Ut sunt, superius insinuata detraçtio melioramentorum, nec non altera aris alieni dissoluti, vel sibi met diverso jure competentis, aut litii, vel defensionis, ac recuperationis expensa, sita bonorū antiqui fideicommissi separatio, ac similes, quæ testantis prohibitionem non accedente, debentur. Illa præsertim, quæ ab aris alieni dissolutione procedat, ea magis rigorosa explosa sententia, quæ fructuum

Quia durante jure suo perceptorum, imputatione præcipit, cum verius fructus jure domini suos heredes faciat, istaque detractio, resolutio hereditario jure, integra maneat; Quamvis testantis monitum accedat, ut ex fructibus, aris alieni dissolutio fieri debeat, cum id consilium potius redolere censetur, ubi dispositionis contextus non doceat, ut sit præceptum, quod ubi adsit, ad limites percepti emolumentum servandum est.

Ea verò inter unam, ac alteram legalium, & accidentalium detractio non speciem, notabilis differentia dignoscitur, ut in prima quotativa, ejus exceptio, bonorum restitutionem in totum non impedit, sed ad quotæ limites, ideoque fideicommissario, vel alteri consimile jus habenti, pro veriori, magisque recepta modera sententia, immisio pro

indiviso concedenda est; Secus autem in altera specie accidentalium, quæ in quantitate consistant, cum tunc incertum, seu illiquidum sit, quid, & quantum, ad unum, vel ad alterum spectare debeat.

In aliis autem, quorû specialem tractationem in foro occasio non dedit; Vel circa alienationes in earum causam referendas; Sive circa consumptionis præsumptionem ex inventarii omissione, ac ali- quibus alienationibus resultantem; Aut circa non amissionem ob inventarii omissionem, ac similia, quæ in altera legalium detractio- num specie insinua- ta sunt, in ista quoque specie accidentalium, pari- formiter, & cum eisdem regulis, ac limitatio- nibus procedunt.

De LUCA
De
flamentis
et cat.
CVI
9

Q 4

INDEX